

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Nicolai Mazzotta theologia moralis

omnem rem moralem absolutissime complectens

Mazzotta, Nicolò

Augustae Vindelicorum & Cracoviae, 1756

§. V. Quomodo discerni possint peccata contra singula Decalogi Præcepta?

urn:nbn:de:hbz:466:1-41004

2. 2. q. 122. a. 4. ad 3. *Magis contra hoc præceptum agit, qui peccat in die festo.* Sed communius, & probabilius Doctores apud Lug. Sanch. & Dian. p. 1. t. 7. r. 32. hoc negant ex communi praxi Confessariorum, & Pœnitentium, non curantium de hac circumstantia: text. autem, & PP. cit. tantum volunt, mortale die festo commissum gravius opponi fini ultimo sanctificandi festum, quam opponantur opera servilia alioqui licita; non autem quod tunc prohibeatur speciatim ex motivo religionis; uti prohibetur opus servile; hoc enim est materia præcepti sanctificandi festum, illud opponitur fini talis præcepti, & finis legis non cadit sub legem: Illung. Cæterum, si peccatum fieret ex intentione profanandi, & contemnendi diem festum, utique esset species irreligiositatis, ac sacrilegii ob gravem contemptum Dei.

§. V.

Quomodo discerni possint peccata contra singula Decalogi Præcepta?

I. **C**ONTRA primum præceptum: Errores; vel dubia infide sunt ejusdem speciei in quacunque materia sint: qui ergo dubitavit semel de Eucharistia, semel de Purgatorio, semel de æternitate animæ, satisfacit dicendo, *Ter dubitavi in fide*; quia tota malitia desumitur ex oppositione cum divina auctoritate, quæ est eadem in omnibus. At ignorantia culpabilis Mysteriorum, dubium de fide, & positiva hæresis, distinguuntur specie inter se; sicut etiam apostasia à fide, & infidelitas; uti etiam defectio à fide in Judæismum, Paganismum, Hæresim, &c., quia hæ sectæ habent diversam oppositionem cum Religione: Lug. d. 16. num. 291. Superstitio cum pacto explicito specie differt ab ea, quæ sit cum pacto tantum implicito, & tacito ob malitiam notabiliter diversam: Sanch. Bon. & alii contra Dian. p. 1. t. 7. r. 66. Divinatio, sive fiat per aves, sive per stellas, &c. est ejusdem speciei, si autem misceantur sacra profanis, accedit species sacrilegii: Dian. Less. & alii: item hæresis tantum externa specie differt ab ea, quæ est simul interna, quia hæc habet strictam rationem hæresis, & afficitur excommunicatione: Bull. Cœn. Denique simonia juris naturalis specie differt à simonia juris

juris tantum Ecclesiastici, ob turpitudinem notabiliter diversam: Croixnum. 993.

II. Contra secundum: Blasphemix in Deum, B. V. & SS. ex Suar, Sanch., Less. & alii communiter distinguuntur specie, sicut distinguuntur latria, hyperdulia, & dulia; tamen Cajet. Dian. Tambur. & alii probabiliter etiam negant, quia omnes blasphemix speciem sumunt ab ipso Deo, sive in se, sive in suis Sanctis honorando. At, si blasphemia sit hæreticalis, accedit species hæresis: Lug. & alii communiter. Vide dicta tom. I. cap. de Blasphemia §. 1. quæsit. 3. Juramenta per Deum, Sanctos, vel alias creaturas Dei sunt ejusdem speciei, quia in omnibus idem Deus vocatur in testem: Lug. num. 287. Item jurare, quod non vis implere, vel quod scis esse falsum, vel de quo dubitas, an sit verum, sunt ejusdem speciei: Dicast. & alii. Et perjurium execratorium specie differt à simplici, quia est etiam contra charitatem propriam: Dicast. d. 9. num. 538. contra Lessium. Pal. dicit, perjurium assertorium specie differre à promissorio: sed negant Suarez, Cajet. & alii, quia utrobique vocatur tantum Deus in testem animi præsentis. Vota facta Deo, B. V. vel aliis SS. sunt ejusdem speciei, ut dictum est de Juramento; item de quacunque re gravi fiant: sic qui vovit Jejunium, Missam, Rosarium, & nihil implevit, satisfacit dicendo, *Ter transgressus sum grave votum*: Dicast. Lug. & alii. At, si votum fuerit juratum, est etiam contra fidelitatem: Tambur. & alii. Qui vovit jejunium conditionate, si furetur, confitens furtum tacere potest votum, dummodo impleverit; qui vero vovit non furari, & si furetur, jejunare; confitens furtum addere debet, fregisse votum non furandi, etsi jejunavit, quia commisit sacrilegium; qui autem vovit vel non furari, vel jejunare, confitens furtum tacere potest de voto, dummodo jejunaverit: Croix n. 1003.

III. Contra tertium: Ejusdem speciei est die festo exercere opus servile, ac forense tunc prohibitum: diversæ vero omittere Missam. Si tunc diu confabuleris, in Missa inducendo alium, Tambur. putat. unum esse peccatum, dummodo paratus ille esset ad confabulandum, secus si eum compuleris. Qui die Natalis Domini unam audit Missam, non peccat; si nullam, unum peccatum est, etsi incidit in Dominica, quia peccat tantum contra Religionem; secus, si eam etiam vove-

rit, vel Confessarius adjunxerit in pœnitentiam. Eadem dicenda sunt de jejunio: nam violatio jejunii quadragesimalis per comestionem carniū specie differt à comestione lacticiūm, ob notabilem diversitatem oppositionis cum temperantia: & similiter à comestione multiplici cibi non vetiti: Sanch. Ovied. & alii: & multiplex comestio carniū est multiplex peccatum, non vero multiplex cibi non vetiti. De comestione vero lacticiūm in jejunio extra Quadragesimam, vide, quæ diximus in Tract. de Jejun. tom. 1. d. 1. q. 4. c. 4. §. 1. Qui in mortali suscipit Sacramentum vivorum, peccat peccato diversæ speciei ab eo, qui in peccato ministrat; quia ultra irreverentiam non impedit in se ejus effectum. Qui in excommunicatione, & simul in mortali, & simul non jejunus communicat. Vasq. Dian. Lug. Tamb. Gob. & alii putant, unum peccatum committere contra reverentiam Sacramenti; sed probabilius Bon. Averf. & alii dicunt duo specie distincta, quia contra excommunicatum, & non jejunum est præceptum Ecclesiasticum ex motivo reverentiæ erga Christi Corpus, & contra peccatorem est præceptum divinum ex motivo non frustrandi Sacramentum suo effectu. Et idem est, si Sacerdos in mortali, & simul sine vestibus sacris, vel extra lapidem, vel cum corporali plicato celebret: Dicast. & alibi: celebrans etiam in solo mortali peccat ut minister, & ut suscipiens. Qui culpabiliter omisit communionem Paschalem, & communionem per Viaticum, duo peccata committit specie distincta, ob motiva præceptorum diversa. Qui autem suscipit Sacramentum pœnitentiæ sine debito examine, & sine dolore, & sine integritate, unum peccatum committit; ideoque satis est dicere: *Confessus sum sacrilege*. Probabile item est, Sacerdotem, qui sit & Beneficiatus, & Monachus omittendo Horas unum peccatum committere, adeoque satis foret dicere, *Omissi horas debitas*; non enim peccat contra justitiam ratione beneficii, sed tantum non facit fructus suos: Henr. Sanch. Fill. Sal. Pelliz. Tamb. Pal. & alii contra Suar. Laym. Bonac. & alios.

IV. Contra quartum: Odium, detractio, contumelia, &c. facta contra parentes sunt diversæ speciei ab injuriis alteri factis, quia sunt contra pietatem, & nomine parentum venit etiam avus, & proavus: Lug. n. 298. Tamb, l. 2. *Conf. c. 5. At, si furatus es parenti, satis est*

est dicere, *furatus sum*, quia non est actio contra pietatem, nisi inducat periculum paupertatis: Croix n. 1006. Injuria, quam pater infert filio, aut nepoti, conjux conjugii, frater fratri, differunt specie; quia, licet singulæ sint contra pietatem, tamen in singulis est diversa deformitas ratione diversi tituli conjunctionis; ac si injuria sit contra alios etiam propinquos, etiam benefactores, &c. non contrahit novam speciem in confessione explicandam; uti nec si fiat contra Sacerdotem, dummodo non sit percussio: Lug. num. 310. Si injuria fiat Superiori, qua tali, additur nova species contra reverentiam, hinc, si formali contemptu transgrediaris ejus præceptum leve, præter inobedientiam levem additur malitia gravis contra reverentiam debitam; non tamen, si non tangat illum, ut Superior est, ut si reveles secretum, quod Superior tanquam amicus tibi commisit: Lug. n. 309. Nota demum, quod lex, & præceptum Superioris facere potest, ut actio præcepta, vel prohibita spectat ad illam virtutem, ex cujus motivo præcipitur, aut prohibetur; hinc Subdiaconus v. g. qui non vovit castitatem, si fornicetur, fit sacrilegus, quia contra præceptum Ecclesiæ id ei prohibentis ex motivo Religionis: Doctores communiter.

V. Contra quintum: Qui occidens præterea discerpit cadaver, præscindat membra, evellat cor, &c., fit reus malitiæ specie distinctæ, nempe feritatis: Suar. Lug. Tambur. & alii; à fortiori, si hæc faciat adhuc spiranti, &c. Item velle occidere, & velle tantum graviter vulnerare, specie differunt, quia contra jura diversa ad vitam, & ad integritatem corporis. Similiter imprecari mala diversi generis, scilicet in fortunis, in honore, in corpore, in anima: Ov. & alii. Si odium sistat in mera delectatione mali proximi, vel displicentia ejus boni, absque voluntate efficaci, recurrit doctrina de delectatione morosa; idemque ait Lug. d. 16. num. 259. contra Suar. si odium sistat in mero desiderio inefficaci sine voluntate inferendi malum, quod tantum quasi fovetur, quia erit tantum contra charitatem in genere.

VI. Contra sextum: De hoc multa sunt dicta paulo ante §. 3. n. 2. & 3. per totos: plura dicentur alibi, præsertim in Tract. de Matrimon. Aliqua hic addo. Qui peccat cum conjugata, etiam consentiente marito, adhuc committit adulterium, ex Proposit. 50. damnata ab

Inn. VI. Si conjux in actu conjugali cum sua se morose delectet cum alia vel præsente, est species adulterii; ut etiam, qui accedit ad suam putans esse alienam: Sanchez, & alii. Item specie differunt copula inchoata in vase, vel circa vas innaturale, & deinde perfecta in naturali. Item consummata extra vas est contra naturam; si autem in actu ipso pœnitentia ductus quis se retrahat à copula illicita, non peccat de novo, et si prævideat semen deciduum diffundi, quia id accidit tali voluntati bonæ: Sanchez, Lessius. Qui habet votum castitatis, & causat in alio pollutionem tactibus, &c. peccat contra votum; Doctores communiter: si autem solo consilio, vel mandato, negant Sanchez, & alii, affirmant Carden. & alii, quia castitas prohibet, ut nihil directe contra se procuretur. Prima fornicatio, vel pollutio tollentes virginitatem, secundum D. Th. Bon. & alios distinguuntur specie à reliquis, quia opponuntur virginitati, quæ videtur habere specialem honestatem à castitate in communi; sed negant Lugo, & alii plures (nisi vero per fraudem, dolum, aut vim defloretur virgo) quia semper est contra castitatem tantum, ut primum furtum contra justitiam tantum. Equidem non est circumstantia aperienda necessario in confessione, quia virginitas non cadit sub præceptum, sed consilium, ex Ap. 1. ad Cor. 7. Denique, si virgo sub potestate parentum consentiens defloretur, Fill. & alii putant, esse stuprum, quia fit specialis injuria parentibus, sed negat Sanchez, quia virgo tantum est domina sui corporis, & stuprum est vis ei illata; si autem inferatur non virgini, Joan. Sanchez putat, non mutare speciem: sed recte contradicunt alii cum D. Th. quia semper est contra justitiam.

VII. Contra septimum: Furtum per usuram, vel alium dolosum contractum est ejusdem speciei cum aliis furtis: rapina vero differt, quia fit per vim illatam personæ. Si furatus sis heri equum, hodie pecuniam, cras vestes, satisfacies dicendo, *Commisi tria furta gravia*, quia materiæ hic sunt moraliter ejusdem speciei. Si occasione confessionis fureris aliquid Confessario, Lug. & alii dicunt esse grave sacrilegium, et si res sit levis, quia videtur, cedere in gravem irreverentiam Sacramenti: sed negat Averf. si res sit levis, uti dicitur etiam de levi mendacio in Confessione; imo, etiam si res sit gravis, dummodo animus, & furtum fuerit post absolutionem.

VIII.

VIII. Contra octavum: Etsi mendacium in re levi semper sit leve, est tamen semper mortale, si addatur juramentum; dicere autem *In conscientia mea*, ex dictis etiam de Juram. non est tale (nisi adsit conscientia erronea) per se enim significat interpositionem suæ auctoritatis fide dignæ.

IX. Contra nonum: De non concupiscenda re aliena, &

X. Contra decimum: De non concupiscenda muliere aliena dictum est jam paulo ante §. 3. ubi de desiderio, & delectatione morosa, & fusius in Tract. de Conscient. loc. sup. cit.

QUÆSTIO III.

De Cordis Contritione.

CORDIS Contritio, ut vocatur à Florentino, definitur à Trident. *sess. 24. cap. 4.* *Est animi dolor, & detestatio de peccato commisso cum proposito non peccandi de cætero.* Hæc contritio sic generice accepta dividitur ab eodem Trident. *can. 3. & can. 5.* in perfectam, quæ absolute vocatur *Contritio*, & in imperfectam, quæ ab eodem appellatur *Attritio*. Itaque ad vitandam æquivocationem, contritionem generice acceptam dicemus dolorem de peccatis; hunc deinde dividemus in dolorem perfectum, quem vocabimus *Contritionem*; & in imperfectum, quem dicemus *Attritionem*; tum deum agemus de *Proposito*.

CAPUT I.

Quid de Dolore peccatorum?

VIDENDUM I. Quinam dolor requiratur ad valorem hujus Sacramenti? II. Quæ sint ejus Qualitates? III. Quando debeat elici?

§. I.

Quinam dolor requiratur ad pœnitentiæ valorem?

DICO primo: Ad Sacramentum pœnitentiæ essentialiter requiritur dolor formalis peccatorum: Doctores